

Rok XLIV (LVII)

CHOWANNA

Tom 2 (17)

Wydawnictwo
Uniwersytetu Śląskiego
Katowice 2001

Redaktor naczelny

Prof. dr hab. Władysława Łuszczuk

Rada Redakcyjna

Prof. dr hab. Adam Biela
Prof. dr hab. Adam Frączek
Prof. dr hab. Mieczysław Łobocki
Prof. dr hab. Bolesław Niemierko
Prof. dr hab. Irena Obuchowska
Prof. dr hab. Stanisław Palka

Prof. dr hab. Stefan Wołoszyn

Kolegium Redakcyjne

Prof. dr hab. Wanda Bobrowska-Nowak
Prof. UŚ dr hab. Danuta Drynda
Prof. dr hab. Henryk Moroz
Prof. dr hab. Andrzej Radziewicz-Winnicki
Prof. dr hab. Zofia Ratajczak
Prof. dr hab. Jan Stanik

Prof. dr hab. Barbara Żechowska

Sekretarz Redakcji

Mgr Olga Tadla

Adres Redakcji / Editorial Address
Wydział Pedagogiki i Psychologii
Uniwersytetu Śląskiego
40-126 Katowice, ul. M. Grażyńskiego 53
tel./fax 258-94-82

Spis treści

Od Redaktora (<i>Władysława Łuszczuk</i>)	5
---	---

ARTYKUŁY

Władysława Łuszczuk: Rodzina dysfunkcyjna a zachowania agresywne dzieci w okresie dorastania	7
Justyna Trepka-Starosta, Agnieszka Roszkowska: Wpływ niedostatku materialnego na funkcjonowanie rodziny w świetle uznawanych wartości osób dotkniętych bezrobociem	19
Piotr Mosiek: Rodzina wobec bezrobocia – między rezygnacją i bezradnością a adaptacją do życiowej zmiany	35
Halina Kasprzyk: Postawy rodzicielskie matek i ojców dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu lekkim a ich wrażliwość empatyczna	46
Agnieszka Pietrzyk: Ludzie ubodzy w percepcji nauczycieli i własnej. Podobieństwa, różnice, konsekwencje	63
Jarosław Polak: Struktura „ja” a zachowania prospołeczne ludzi biednych i bogatych	84
Joanna Kucharewicz: Katolickie pojmowanie ubóstwa a jego percepcja	100

RECENZJE

<i>Lech Salaciński: Dylematy wychowania w reformowanej szkole. Zielona Góra, Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli 1999, ss. 228 (Lucyna Górka)</i>	118
--	-----

KRONIKA

Pamięci Profesor Barbary Żechowskiej (<i>Beata Pitula</i>)	122
Sprawozdanie z II Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej z udziałem gości zagranicznych nt. <i>Problemy edukacji lingwistycznej. Teoria i praktyka edukacyjna w zmieniającej się Europie</i> (<i>Mirosław Kisiel</i>)	128
Noty o Autorach	135
Summary	136

„Chowanna”	Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego	Katowice 2001	R. XLIV (LVII)	T. 2 (17)	s. 5
------------	--	---------------	-------------------	--------------	------

Od Redaktora

Transformacja ustrojowa w naszym kraju spowodowała rozliczne przemiany zarówno w życiu rodzinnym – dając tym przemianom impuls i w znacznej mierze określając ich charakter oraz wyznaczając ich kierunek – jak i w życiu społecznym. Społeczny odbiór owych przemian nie zawsze był i jest pozytywny. Konsekwencją transformacji bowiem jest zdecydowane rozwarstwienie społeczne i pauperyzacja znacznej części społeczeństwa. Transformacja wygenerowała wiele zjawisk negatywnych, do których zaliczyć można zaburzenia w strukturze i funkcjonowaniu rodzin, nasilenie zachowań o charakterze patogennym. Skutkiem transformacji, bodaj najdotkliwszym, jest bezrobocie. Bezrobocie stało się źródłem pogorszenia sytuacji życiowej wielu ludzi. Pogorszeniu uległa sytuacja nie tylko tych, którzy zmuszeni zostali do odejścia z restrukturalizowanych i likwidowanych przedsiębiorstw, lecz również ich bliskich. Bezrobocie stało się przyczyną drastycznego pogorszenia sytuacji materialnej rodzin, wzmagając zjawisko ubóstwa i biedy.

Problematyka tego tomu „Chowanny” koncentruje się wokół dwóch zagadnień: funkcjonowania rodziny w nowej, zmienionej rzeczywistości społeczno-ekonomicznej oraz wokół zagadnienia ubóstwa. Cztery artykuły (W. Łuszczuk, J. Trepki-Starosty, P. Mosieka i H. Kasprzyk) poświęcone są problematyce dysfunkcjonalności rodziny, wynikającej z zaburzonego spełniania jej podstawowych funkcji. Pozostałe artykuły: A. Pietrzyk, J. Polaka i J. Kucharewicz, prezentują problematykę ubóstwa.

Władysława Łuszczuk

„Chowanna”	Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego	Katowice 2001	R. XLIV (LVII)	T. 2 (17)	s. 135
------------	--	---------------	-------------------	--------------	--------

Noty o Autorach

Prof. UŚ dr hab. Władysława Łuszczuk – profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Śląskiego, kierownik Zakładu Pedagogiki Twórczej i Metod Badań, dziekan Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego.

Mgr Justyna Trepka-Starosta – asystent w Katedrze Psychologii Klinicznej Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego.

Mgr Piotr Mosiek – asystent w Zakładzie Pedagogiki Społecznej Wydziału Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu.

Mgr Halina Kasprzyk – Zespół Szkół Specjalnych nr 2 w Rudzie Śląskiej.

Dr Agnieszka Pietrzyk – adiunkt w Katedrze Psychologii Klinicznej Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego.

Mgr Jarosław Polak – słuchacz studiów doktoranckich Uniwersytetu Śląskiego

Mgr Joanna Kucharewicz – słuchacz studiów doktoranckich Uniwersytetu Śląskiego.

Lucyna Górską – adiunkt w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Szczecińskiego.

Dr Beata Pitula – adiunkt w Zakładzie Pedagogiki Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego.

Dr Mirosław Kisiel – adiunkt w Katedrze Pedagogiki Wczesnoszkolnej Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego.

„Chowanna” 2001, Vol. 2(17)

S u m m a r y

System Transformation in our country caused various changes both in a family life, giving stimuli to these transformations and to great extend defining their character, and in social life. Social response to these changes has not always been positive. The consequences of the transformation is social diversity and poverty of the part of the society.

Transformation brought many negative effects such as destruction of the family structure end function and intensification of pathological behaviour.

The most painful consequences of the transformation is unemployment. Unemployment became as reason of making living standarts much worse for many people intensifying the phenomena of poverty and deprivation. The volume of „Chowanna” deals with two main issues: functioning of a family in a new transformed social-economic situation and with a problem of poverty.

First four papers (W. Łuszczuk, J. Trepki-Starosty, P. Mosieka i H. Kasprzyk) are dedicated to the issue of disfunctionality of a family caused by disorder of basic family functions.

The other papers: A. Pietrzyk i J. Kucharewicz present the problem of poverty.

Recenzent
Krystyna Marzec-Holka

Nr indeksu 330566
PL ISSN 0137-706X

Copyright © 2001
by Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

Projekt okładki
Aleksander Herman

Redaktor
Wiesława Bulandra
Katarzyna Więckowska

Redaktor techniczny
Barbara Arenhövel

Korektor
Mirosława Żłobińska

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice

Wydanie I. Nakład 300 + 50 egz. + 25 nadb.
Ark. druk. 8,75. Ark. wyd. 11,0. Papier offset.
kl. III, 80 g

Cena 8 zł

Skład: Pracownia Składu Komputerowego
Wydawnictwa Uniwersytetu Śląskiego
Druk i oprawa: PERGAMON. Wydawnictwo-Drukarnia
ul. Zakątek 6, 43-100 Tychy

Zasady opracowania materiałów

1. Redakcja przyjmuje teksty nigdzie dotąd nie publikowane.
2. Nadsyłane prace będą recenzowane, a następnie omawiane na posiedzeniach redakcji, która podejmie decyzję w sprawie zakwalifikowania ich do druku. O decyzji redakcji Autor zostanie poinformowany. W przypadku niezakwalifikowania artykułu do druku będzie on zwrócony Autorowi. (Prace realizowane między innymi w ramach grantu powinny być opatrzone informacją o rodzaju, numerze i tytule problemu badawczego).
3. Objętość tekstu nie może przekraczać 16 stron maszynopisu, łącznie z bibliografią, przypisami, tabelami, rysunkami. Wyjątek od tej zasady stanowią jedynie artykuły zamówione.
4. Materiały przekazane do redakcji powinny zawierać:
  - maszynopis tekstu (znormalizowany, w trzech egzemplarzach) wraz z bibliografią (uporządkowaną alfabetycznie, w układzie nazwisko / data),
  - streszczenie w języku polskim i w języku angielskim,
  - tabele, rysunki (wykonane starannie na kalce technicznej, opisane, w jednym egzemplarzu),
  - przypisy: bibliograficzne (podane w tekście głównym, umieszczone w nawiasie w układzie nazwisko / data), rzeczowe (opatrzone cyfrą odpowiadającą numeracji ciągłej przypisów w tekście głównym, napisane na oddzielnej stronie),
  - informacje o Autorze (imię i nazwisko, tytuł, stopień naukowy i zawodowy, specjalność, stanowisko i miejsce pracy, aktualnie pełnione funkcje w stowarzyszeniach i towarzystwach krajowych i zagranicznych, adres do korespondencji, adres domowy, numer telefonu).

WARUNKI PRENUMERATY

Uprzejmie informujemy, że obecnie wydawcą „Chowanny” jest Uniwersytet Śląski. Zmieniają się w związku z tym zasady prenumeraty. Warunkiem regularnego otrzymywania „Chowanny” jest zamówienie prenumeraty rocznej.

Zamówienia należy wysłać pod adresem:

WYDAWNICTWO UNIWERSYTETU ŚLĄSKIEGO
UL. BANKOWA 12B, 40-007 KATOWICE
tel. 258-24-41, wew. 18-60
Nr konta: 10501214-700007909 Bank Śląski VII O/Katowice
z podaniem hasła: Prenumerata „Chowanny”

Bieżące numery można nabywać bezpośrednio w Wydawnictwie lub zamawiać korespondencyjnie za zaliczeniem pocztowym.

Subscription orders for all the magazines published in Poland available through the local press distributors or directly through the

Foreign Trade Enterprise
ARS POLONA
Krakowskie Przedmieście 7, 00-950 Warszawa, Poland
Bank Account: Bank Handlowy SA w Warszawie 201061-710-1310